

IWAN . . . .

CZAREWITCH IWAN OP DEN GRAUWEN WOLF.
Zoo heet het schilderij.

De jonge prins, de toekomstige Czaar van het groote Russische rijk, met een jonge Prinses op den sterken rug van een reusachtigen wolf, die met zijn beide berijders voortsnel tusschen de boomen en over de poelen van een groot, wild woud.

Een vreemd tooneel.

Iwan IV Wassiljewitch, Czaar aller Russen. „*Iwan de verschrikkelijke*,” wordt hij genoemd in de geschiedenis.

Bij den dood zijns vaders Wassil, in 1533, is Iwan eerst drie jaar oud. Overeenkomstig het testament aanvaardt zijn moeder, grootvorstin Helena, het regentschap. Een raad van twintig bojaren, voorname edelen, staat haar ter zijde, maar zij bekommert zich om hen weinig of niets. Haar gunsteling Telepnew, met wien zij reeds bij het leven van haar man geboeleerd heeft, met wien zij thans openlijk een liefdesbetrekking aanknoopt, deelt met haar de macht en oefent een heilloozen invloed op haar uit.

De broeders van den overleden grootvorst en vorst Glinski, Helena's oom, verwijten haar den ergerlijken omgang met Telepnew. Het eenig gevolg hiervan is, dat zij ze met doodelijken haat vervolgt. Glinski wordt in de gevangenis geworpen en gedood. Haar oudste zwager, beschuldigd van naar de heerschappij te staan, moet in de gevangenis van honger omkomen.

Andreas, Wassils jongste broer, een dergelijk lot vreezend, ontvliedt het hof. Hij spoort Russische grooten tot den opstand aan, en velen volgen zijn roepstem. Maar te zwak om den strijd tegen de grootvorstin te aanvaarden, onderwerpen zij zich, vertrouwend op het woord van Telepnew, die hun genade en verzoening biedt. Maar de eed wordt schandelijk gebroken. Andreas, in boeien geslagen, wordt in den kerker geworpen. Al zijn dienaars en vrienden worden op de vreeselijkste wijze vervolgd. Vele vorsten worden eerst op de wreedaardigste wijze gefolterd, daarna op de markt verbrand. Dertig zonen van bojaren worden, alleen in de straten van Nowgorod, met lange tusschenpoelen opgehangen.

De grootvorstin . . . zij is uiterlijk vroom; en zij ijvert voor volksbeschaving, maar haar bloeddorst is afgrijselijk. En de bojaren, van alle macht en invloed beroofd, haten haar doodelijk.

Een dergelijk bewind is niet van langen duur.

In 1538 sterft Helena plotseling, volgens het algemeen gevoelen aan vergif.

Zeven dagen later wordt Telepnew op bevel van den raad der bojaren geboeid en in den kerker geworpen; hier laat men hem den hongerdood sterven.

Na den dood der grootvorstin betwisten twee machtige vorstengeslachten, de Bjelki's en de Schniski's, elkander de heerschappij. Bij afwisseling regeeren zij in naam van den jongen grootvorst. Beiden wedijveren zij in daden van wreedheid en afpersing. Om Iwan aan zich te binden, laten zij hem in alles den vrijen teugel, zij bevorderen zijn zucht naar zingenot en zijn neiging tot wreedheid. Dagelijks is Iwan getuige van de afgrijselijkste tooneelen. Meer dan eens stroomt bloed binnen de muren van zijn paleis. En in 1543 maakt hij, op aanstoken van de vorsten Glinski, een eind aan de regeering der Schinski's. Andreas, een hunner eersten, laat hij grijpen en geeft hem over aan

de hondenslayers, die hem op de straat onder de toejuichingen van het volk dooden.

Nu regeeren weer de Glinski's. Iwan, thans een knaap van dertien jaar, legt reeds een groote wreedheid van karakter, somtijds een afschuwelijken bloeddorst aan den dag. Zijn ooms laten hem zijn gang gaan, als de knaap er vermaak in schept, met zijn paard in het midden van een volkshoop te springen, grijsaards, vrouwen en kinderen te vertrappen, of knechten, die om luttele oorzaak zijn misnoegen hebben gewekt, te doen folteren.

Uit dankbaarheid hiervoor staat Iwan den Glinski's het recht toe, alles te doen wat hun in den zin komt; elke klacht wijst hij af, elken klager geeft hij over aan de wraak zijner ooms.

Den 16en Januari 1547 laat Iwan zich plechtig tot Czaar kronen. In de regeering blijft alles bij het oude.

Het Russische volk wanhoopt er aan, dat er ooit in zijn treurig lot een verandering ten goede komen zal, — als plotseling een vreeselijke ramp een keer brengt.

In April 1547 breekt in Moskou een ontzettende brand uit. De meeste huizen zijn van hout. En geheele straten worden door de vlammen aangetast. Geheel de stad lijkt één reusachtige, gloeiende houtmijt. Bijna alle staatsgebouwen, ook het slot der Czaren met al zijn schatten, worden een prooi der vlammen. 1700 mannen en vrouwen, en een ontelbaar aantal kinderen, vinden in het vuur den dood.

De ellende is onbeschrijfelijk. Iwans biechtvader, een vijand der Glinski's, verklaart, dat de tooverij van eenige aanzienlijke booswichten de oorzaak is van de ramp, en het volk, in razernij, wijst de Glinski's aan als aanstichters. En deze ontvluchten Rusland.

Wie zullen thans Iwans raadslieden zijn?

Daar verschijnt in Moskou een zonderling man, een monnik met name Sylvester. Hij verhaalt den bijgelooovigen Czaar van bovennatuurlijke verschijningen, die hij heeft gehad, en bezweert hem, met het oog op de strafgerichten Gods, een nieuw leven te beginnen, en zijn volk zacht, rechtvaardig en wijs te regeeren. Iwan is tot tranen geroerd; hij smeekt den bezielde spreker, zijn leidsman te zijn op den moeilijken weg.

Thans breekt er een gelukkige tijd voor Rusland aan. Sylvester, onbaatzuchtig, aanvaardt geen hoog staatsambt, blijft slechts eenvoudig priester. Zijn vriend Adaschew en Iwans jeugdige vrouw Anastasia ondersteunen krachtig zijn pogingen. In plaats van afpersing heerschen orde en rechtvaardigheid. Een strafwetgeving wordt uitgevaardigd, overal in het land worden scholen gesticht; handwerkslieden, kunstenaars, apothekers en boekdruckers worden uit het buitenland, vooral uit Duitschland, naar het Russische rijk gelokt. In 1553 ziet Moskou binnen zijn muren de eerste boekdrukkerij. Tegenover binnen- en buitenlandsche vijanden wordt krachtig opgetreden. Kortom, in allerlei opzichten zijn de dertien regeeringsjaren, volgend op den brand van Moskou, belangrijk en voorspoedig.

Maar helaas! — weer komt een keer.

De wreedheid, de bloeddorst, de zinnelijkheid, de booze hartstochten, onderdrukt door vrees voor Gods straffen, doch niet gedood, ontwaken met nieuwe kracht. — Sylvester en Adaschew, de beide mannen, die hem jaren lang hebben gehouden in het goede spoor, worden onverhoord veroordeeld: Sylvester wordt verbannen naar een eenzaam eiland in de Witte Zee, Adaschew sterft kort daarop in de gevangenis.

En Iwan, beroofd van zijn beste raadslieden, omringt zich door vleiers en nietswaardige gunstelingen. Zijn

volgens leven is een aaneenschakeling van afschuwelijke wreedheden, schandelijke uitpattingen en huichelachtige godsdienstige oefeningen. Alle aanzienlijken, die hem in zijn macht zouden kunnen beperken, en alle adellijke grondbezitters, wier schatten hij begeert, tracht hij uit den weg te ruimen. Om zich voor de wraak van den adel te beveiligen, trekt hij zich terug op het kasteel Slobode, dat door hooge wallen en diepe grachten is omgeven. Hier omringt hij zich met een afzonderlijke lijfgarde, de Opritschniks, die hij met geschenken overlaadt, en wien hij toestaat, ongestraft te rooven en te moorden, — mits ze hem gehoorzamen. Hier sticht hij een geestelijke broederschap, en verricht hij ijdele godsdienstige ceremoniën: elken morgen om vier uur moeten de monniken in de kerk zijn, Iwan zelf luidt de klok. Hij bidt en zingt met hen. Aan tafel spreekt hij graag over godsdienstige onderwerpen. En na dit alles gaat hij naar den zoogenaamden pijnhof, waar steeds honderden gevangenen hun vonnis afwachten. Dan laat Iwan hen folteren en ter dood brengen.

Tot het jaar 1584 regeerde dit monster over het arme Russische volk. ☒

Iwan op den grauwen wolf.

De wolf, van ouds beschouwd als incarnatie van bloeddorst en wreedheid.

Wreedheid en bloeddorst, schoon voor eenige jaren getemd, hebben Iwan den Verschrikkelijke gevoerd en voortgejaagd. En om hem heen is het Russische rijk, en het half barbaarsche Russische volk, als een groot, duister wild woud. Geen sterke, zegenende hand, die in den chaos orde schept. Slechts de bloeddorstige wolf, die sluipt, en rent, en schrik aanbrengt....

Hoe vreeselijk moet het einde zijn geweest voor dezen vorst!

De jaren, die hij regeerde, doen me denken aan de jaren van een ander vorst, en de geschiedenis van een ander volk.

1533: het geboortjaar van Willem van Nassau...

1584: het jaar, waarin de Vader des Vaderlands, getroffen door 't moordend lood van een booswicht, neerzinkt en bidt: „Mijn God, erbarm u over mij en over dit arme volk.” ☒

Welk een verschil!

Welk een zegen Gods voor ons volk, *zulk* een vorst te hebben mogen bezitten! ☒

☒

K. T. B.

DE EERSTE CHRISTELIJKE SCHOOL TE BUDAPEST ☒

HET WILHELMUS!... VOL VUUR WERD HET gezongen door Hongaarsche kinderen in den tuin van de zoo juist geopende Juliana-school in de Wilhelminalaan te Budapest!

Het waren de eerste 120 leerlingen der eerste Christelijke school te Budapest, Maandag 13 September j.l. geopend, die ons volkslied hoog lieten opschallen.

't Was alsof wij in Holland waren, toen al die reine zuivere kinderstemmen opklonken om hulde en dank te brengen aan zooveelen in Holland, die aan de oprichting van deze school hebben bijgedragen.

13 September was een heerlijke, zonnige feestdag! 11 uur precies ging de poort, die toegang gaf tot het feestterrein, open. Dr. L. Ravasz leidde den heer H. Colijn, oud-minister, en de afgevaardigde van het Hollandsche Comité,

binnen. Een eerewacht van padvindere salueert, en o zoovele gelukkige kindergezichten lachen hen tegen. Alle meisjes waren in kleurige Hongaarsche dracht. Allen hadden bloemuikers in de hand, zowel de jongens als de meisjes.

Met een innig gebed opende Dr. Ravasz de plechtigheid, en droeg deze school met al haar nooden Hem op, van Wien al onze verwachting is, en zonder Wiens gunst wij tevergeefs zouden bouwen.

Na een korte inleiding van Z.Ex. Némethy, opper-curator, werd met groote aandacht geluisterd naar de schitterende rede van den heer Colijn, waaruit wij het volgende overnemen.

Deze school wil een Christelijke school zijn, een school met den Bijbel, d.w.z., dat zij uitgaat van de gedachte, dat al onze levensuitingen gericht moeten zijn, om, in de wereld levend, daarin God te dienen en te verheerlijken. Dat toch is het wezen en het doel van alle echte leven, om zoo te kunnen leven hebben we een regel noodig, waarnaar wij ons richten en die regel is voor ons het geschreven Woord Gods. Daarom heeft ook de kerk van alle eeuwen waarde gehecht aan de kennis van het lezen en schrijven, om die Schrift te kunnen verstaan en heeft vooral de Reformatie hierop sterken nadruk gelegd. Wel is het geen lichte eisch, een school met den Bijbel te zijn, want dat houdt meer in dan den Bijbel op de school toe te laten en er nu en dan eens uit te laten lezen. Dat beteekent naar Luthers woord: dat de Bijbel de school moet regeeren, dat de geest van de H. S. in alle onderwijs binnendringt en daar immanent (inwonend) werkt. Zulk onderwijs op de school is dan in harmonie met wat het huisgezin en de kerk doen bij de opvoeding der jeugd, en voorkomt mitsdien een gedeelde en gebroken opvoeding, die het jeugdig kinderhart en kinderverstand in verwarring zouden brengen. Maar ook kan men noch zijn eigen tijd noch die van vroegere eeuwen leeren verstaan, indien men de Christelijke levensgedachte niet haar volle plaats ook bij het onderwijs inruimt, indien men het Christendom in de wereldgeschiedenis niet telkens naar voren brengt. Onze kinderen hebben op zulk onderwijs recht. De kennis van Gods Woord is onmisbaar voor de vorming van geweten en gemoedsleven, maar ook uitermate nuttig voor de verbreiding van algemeene kennis.

Het Christelijk grondbeginsel is voor de school wat de electriche centrale is voor het bedrijfsleven. Uit dat Christelijk grondbeginsel moet de stroom geleverd worden 'voor het geheele leersysteem.

Uw school, zoo besloot spreker, kan van groote beteekenis worden voor den bloei van het geestelijk leven, voor de kracht ook van het nationale leven in Hongarije, en daarom komt vanzelf ons de bede op de lippen, dat God Zelf deze school doe groeien en bloeien en tot de eersteling maken van een lange rij van navolgers.

Reeks van sublieme gedachten, die ook ons Christelijk onderwijs in Nederland moeten inspireeren.

Met hoeveel belangstelling de Hongaren luisterden, toonde het herhaald „Elyen”-geroep of „ugy vaz” = juist zoo is het.

Daarna werden gesproken, uit naam van het Nederlandsch Comité, woorden van dank aan allen, zowel in Holland als Hongarije, die hard mede gewerkt hebben tot de verwezenlijking van dit doel. Z.Ex. K. Graaf Klebelsberg, Minister van Onderwijs, werd met name genoemd, omdat hij, door ruime subsidie voor de leerkrachten, de persoon geweest is, die de oprichting van deze school mogelijk gemaakt heeft.

Nadat Graaf Klebelsberg en andere sprekers het woord hadden gevoerd, besloot Dr. Szábo de plechtige vergadering met gebed. Nog werden gezongen: de lievelingspsalm der Hongaren (Psalm 90 : 1.) en het Hongaarsche volkslied.

Allen, die de kracht van het Christelijk onderwijs kennen, zullen zeker met groote belangstelling volgen deze herleving der Christelijke school te Budapest. Wij mogen hopen, dat na niet al te langen tijd er nog een tweede Christelijke school geopend zal worden: er moesten voor onze eerste school reeds kinderen worden geweigerd.

Wij zijn dankbaar, dat H. M. de Koningin deze school den naam laat dragen van Het Kind van Holland, onze Prinses Juliana. ☒

BUDAPEST.

C. M. E. KUYPER.